

Drätselkontoret
Hans Gustafsson, Budgetansvarig
0221-251 15
hans.gustafsson@koping.se

Datum
2018-02-15

Kommunstyrelsen

Social Investeringsfond

Bakgrund

Kommunfullmäktiges beslut om budget för år 2017 innefattade bland annat ett beslut om att undersöka förutsättningarna för inrättande av social investeringsfond. Uppdraget gavs till kommunstyrelsen.

Vad är då en social investeringsfond? Enligt SKL är grundtanken att skapa ekonomiskt utrymme för förebyggande insatser som kan bidra till att minska kostnader i framtiden men också uppnå mänskliga vinster.

Begreppet investering förknippas främst med en kapitalinsats för uppförande av en anläggning som kostnadsmässigt sedan fördelas i redovisningen över en beräknad livslängd i form av årliga avskrivningar jämte ränta.

Social investering kan redovisningsmässigt inte hanteras på det sättet. En social investering utgör i redovisningsteknisk bemärkelse ingen investering utan alla utgifter kostnadsförs direkt. Rådet för kommunal redovisning har också framhållit i en artikel att Lagen om kommunal redovisning inte medger att sådana utgifter aktiveras för att sedan bli föremål för årliga avskrivningar.

Social investering innebär snarare utökade riktade insatser, i förebyggande syfte, riktade till målgruppen barn och ungdomar, utöver den ordinarie verksamhetsnivån, med slutmålet att minska kostnader för olika insatser i en framtid. Enligt Sveriges Kommuner och Landsting kan även de ordinära insatserna för utbildning i en vid bemärkelse betraktas som en samhällsinvestering men att det är önskvärt att begreppet social investering får en snävare definition så att det avser insatser utöver den ordinarie verksamhetsnivån.

Enligt Sveriges Kommuner och Landsting kännetecknas en social investering av följande fem kriterier:

- En temporär satsning på förebyggande insatser som riktas till barn och unga.
- En satsning som innebär någon form av samverkan mellan olika aktörer.
- Insatserna ska vara evidensbaserade eller inbegripa någon form av metodutveckling.
- Insatserna ska gå att följa upp och de ekonomiska konsekvenserna gå att beräkna eller värdera.

Datum

2018-02-15

- Insatserna ska vara tydligt definierade och avgränsade även om de är integrerade i den ordinarie verksamheten.

För att uppfylla fjärde kriteriet så krävs någon form av sidokalkyler och särredovisning t ex en skugginvesteringsbudget med en samhällsekonomisk kalkyl som hanteras parallellt med ordinarie budgetmaterial. I den löpande redovisningen finns möjlighet att markera bokförda kostnader med driftprojekt, aktivitet eller projekt. Tänkbara möjligheter är också att lägga sociala investeringar i en annan juridisk form såsom bolag, stiftelse eller samordningsförbund.

Hur är det då med omfattningen av det här med sociala investeringsfonder? Enligt en av Sveriges Kommuner och Landsting genomförd enkät 2014 så är det drygt hälften, 57 procent, som har pågående eller planerade insatser enligt konceptet sociala investeringar.

Motivet att använda detta uppges vara att främja tidiga insatser samt att uppnå samhällsekonomiska vinster.

Antingen anslås medel årligen via ordinarie budgetprocess eller anslås en engångssumma med möjlighet till reservation över åren.

Målgruppen för sociala investeringar är främst barn och unga men också arbetslösa personer och människor med psykisk ohälsa.

Förutsättningar för att inrätta social investeringsfond

Sveriges Kommuner och Landsting konstaterar i rapporten över enkäten att det behövs fortsatt kunskap och forskning om vad olika förebyggande insatser har för effekt samt utveckling av metoder för att kunna värdera effekter av sociala insatser och kunna beräkna kostnadseffektivitet.

SNS – Studieförbundet Näringsliv och Samhälle – som är en oberoende ideell förening med medlemmar både i form av kommuner, företag och myndigheter har 2015 givit ut rapporten ”*Sociala investeringsfonder i Sverige – fakta och lärdomar*”. Författaren till rapporten är professor i nationalekonomi vid Örebro universitet Lars Hultkrantz. I rapporten ges en översikt av dagssituation, erfarenhet och utvecklingsbehov avseende sociala investeringsfonder.

Författaren uppger att det finns argument för att kommuner bör göra ökade preventiva insatser inom individ- och familjeomsorg samt förskola och skola och att detta kan ge både samhällsekonomiska och kommunalekonomiska vinster. Kommunerna är väl medvetna om detta men förmågan att öka insatserna begränsas av budgetstyrningens villkor som leder till kortsiktigt tänkande och svårigheter att hänvisa till långsiktiga vinster, som inte heller alltid påverkar en kommuns kostnader.

Lars Hultkrantz har i sin rapport särskilt granskat den modell som Norrköping använder för sin modell av social investeringsfond. Norrköping som inrättade fonden 2010 har varit förebild för andra kommuner som infört eller planerat denna typ av investeringar. Norrköping avsatte 40 mkr för en social investeringsfond. Syftet var att genom förebyggande arbete för grupper av kommuninvånare bryta negativa händelseförlopp i tidigt skede och därmed undvika senare kostnader för insatser i skolan, placeringar eller stöd till arbetslösa och så vidare. Fonden kunde finansiera olika projekt för förebyggande arbete och tidiga insatser.

Datum
2018-02-15

Norrköpingsmodellen bygger på ett återföringssystem, som innebär att de förvaltningar som fått medel ska återbetala dessa om projektet når framgång och därmed minskar förvaltningens utgiftsbehov, och att nya projekt sedan kan finansieras när de tidigare börjar ge avkastning.

I rapporten konstaterar författaren att det finns ett antal svårigheter i den modell som Norrköping använder och uppger att ”Vi är alltså i ett skede där många frågor fortfarande behöver diskuteras om hur sociala investeringsfonder bäst bör utformas”. Han formulerar själv sex förslag som följd av sin analys, som berör återföringskravet, risk och riskstrategier, rimliga utvärderingskrav, samhällsekonomiska effekter, former för en öppen beslutsprocess samt nationellt och regionalt metodstöd.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis kan vi, efter en förhållandevis ytlig studie, konstatera att inrättande av sociala investeringsfonder kräver en hel del eftertanke, planering och beslut på olika nivåer. Vi kan inte se att det finns någon befintlig modell som med enkelhet kan anammas och användas. Det saknas också regionalt och nationellt stöd till kommuner som planerar att införa någon form sociala investeringsfonder.

En grundläggande förutsättning är förstås att kommunen avsätter medel i den kommunala budgeten som kan utgöra fonden.

Köpings kommun

David Schanzer-Larsen
Förvaltningschef
Social och arbetsmarknad

Jan Häggkvist
Ekonomichef
Drätselkontoret

